

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 8 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septemana, — Pretiul: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tiori esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doideceri, or 8 galbini mon. sunatori. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 or. Tacs'a timbrala e 30 or. de fiacare publicare. Fara depunetea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 60.

Brasiovu, 26. Iuliu 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Noi Franciscu Josifu Antaiulu,

din grati'a lui Dumnedieu Imperatulu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei si Boemiei, Rege alu Lombardiei si Venetiei, alu Galitiei, Lodomeriei si Iliriei, Arhiduce alu Austriei, Mare-Principe alu Transilvaniei si Comite alu Seculiloru etc.

Illustri, Reverendi, Spectabili, Magnifici, Generosi, Egregii, Onorabili, Intiepti, Credintiosi ai Nostri de Noi sinceri iubiti!

Mai multi barbati, cari dupa determinatiunile regulamentului provisoriu de dieta, emisu Noi pentru diet'a iubitului Nostru Mareprincipatu alu Transilvaniei, conchiamata prin rescriptulu Nostru r. din 21. Aprile a. c. in liber'a Nostra cetate r. Sabiiu, si deschisa in 15. Iuliu, fusera alesi de deputati dietali la acést'a dieta, de si au primitu mandatulu alegatoriloru loru, au datu presidiulu dietei — inse numai in 22. Iuliu — aceea dechiaratiune, ca nu potu luá parte la cónsultatiunile acelei'a.

In urm'a acestei dupa determinatiunile §§-loru 5 si 13 ai regulamentului provisoriu de dieta: si de trebi de Noi emisu au de a se face alegeri noue in mai multe cercuri de alegere, si presidiulu dietei dejá constituite in intiesulu § 13 alu regulamentului de trebi, s'a si adresatu catra Voi iubitoru credintiosi, pentru intreprinderea acestoru alegeri noue.

Si in acele cercuri de alegere, cari au alesu pre acesti barbati de deputati dietali, au luat parte, cei-ce fusera chiamati a participá la alegere, dandu ascultare chiamarei Nostre de Parinte alu tieiei, intr'unu numeru mare si cu viositate, aratandu si comprobandu pr'in acést'a nenegaveru, ca cunoscú bine si simtiescu insemnatatea cea mare a momentului si necesitatea nedelaturavera, de a deslegá si aduce in ordine pre calea constitutionale, pr'in participarea reprezentantiloru tieiei la legislatiune, cele multe afaceri d'inlaintu inca nedeslegate, cari conditionedia si taia aduncu in binele si reulu fiacarui'a singulariu, cumu si a esecutá relatiunea publico-drepturistica a Transilvaniei, catra intrég'a monarchia amesuratu determinatiuniloru d'in 20. Oct. 1860 si 26. Febr. 1861.

Chiaru si mai tóte reprezentantiele organizate pre bas'a provisorului Nostru r. d'in 12. Dec. 1861 alu aceluor jurisdicțiuni, cumu si reprezentantiele aceluor comunitati singulare, indreptatite pr'in regulamentulu provisoriu de dieta de Noi emisu, a tramite deputati proprii la dieta, care credú ca din punctulu loru de vedere politicu, dupa presupunerea loru pe dreptu basatu, debue se se indoiésca despre legalitatea dietei acestei'a, si au redicatu in principiu protestu de dreptu in contr'a acelei'a, pre carele inse Noi amu debuitu se'lu dechiaramu de nulu si neesistente in fiacare casu, — cumpanindu si considerandu ele cu maturitate interesele politice si natiunali, cumu si interesele adeverate ale tieiei si postulatele relatiuniloru tempului, si din credintia si supunere omagiale, corespunđindu provocarei cesareo-regesci si mare-principesci, — au privitu-o de un a datorintia patriotica de supusu si de unu postulatulu alu necesitatei, a luá parte la diet'a acést'a

acumu si constituita a Marelui Nostru Principatu Transilvani'a, si au alesu — cu puține esceptiuni — comitetele centrali, a caroru datorintia e a efeptui alegerile, si asia au confaptuitu si ele din partea loru cu promptetia la infiintiarea dietei.

Cu atat'a mai cu mare parere de reu si neplacere amu luat dar' spre sciintia purtarea cea negativa necunoscatória de interesele adeverate ale tieiei din partea mai susu amintiloru barbati, cu catu increderea alegatoriloru loru, cari au voitu a fi de densii reprezentati in diet'a acést'a, aru fi merítatu cu totu dreptulu, cá cei alesi, deca parerile loru politice si convingerile loru personali din principiu nu-i érta a luá parte la diet'a acést'a, se nu fi primitu nece decatu mandatulu, ce li s'a datu, pentru cá si pre tempulu celu scurtu, pana se voru intreprinde alegerile nóue, se nu remana alegatorii loru nerepresentati in dieta.

Acést'a parere de reu debui se fia si mai mare venindune la cunoscintia, ca mai multi d'entre acesti barbati erá gat'a se se supuna implinirei mandatulu ce lu au luat asupra-si, — ce voimú bucurosu a recunósce spre laud'a loru, — si mai alesu numai facundulise aparintie false, cá si candu interesele loru natiunali aru fi espuse unei periclitari numai prin procedere unánima delaturabile, se lasara a fi sedusi la uníté cu purtare acést'a negativa.

Voi iubitoru credintiosi veti fi facutu in urm'a provocarei presiedintelui dietei pregatirile de lipsa, pentru cá se se póta intreprinde cu graba alegerile noue, ce sunt debuintiose pentru mai multe cercuri de alegere, deca inse nu s'aru fi intemplatú pana acumu, Ve insarcinamu iubitoru credintiosi, se faceti pregatirile aceste fara pregetare.

Totu-odata Ve demandamu iubitoru credintiosi, se faceti cunoscuta alegatoriloru, cari sunt chiamati dupa regulamentulu provisoriu de dieta a luá parte la aceste alegeri, recunoscinti'a Nostre, pentrucu au urmatu chiamarei Nostre cu incredere fiiésca catra curatieni'a iutentiuniloru Nostre de Parinte alu tieiei, tientitóre numai la fericirea tuturoru iubitoru Nostri supusi, si au intreprinsu alegerile deputatiloru la diet'a Marelui Nostru Principatu alu Transilvaniei de Noi conchiamata, si se-i provocati, cá se iea parte si la alegerile nóue, cu atat'a mai numerosi, cu catu pr'in acést'a numai voru activá si manifestá din nou dorintia si vointia manifestata pr'in intreprinderea alegeriloru celoru d'antaiu, de a fi adeca reprezentati intr'adeveru si in fápta si pr'in deputati de ei insi-si alesi in diet'a acést'a.

Se-i faceti pre acei'a atenti la insemnatatea si ponderositatea cea mare a afaceriloru, care voru veni la pertraptare in acést'a dieta, a carei'a chiamare este: a reversá lumina si chiaritate preste relatiunile d'in laintu cele incurcate ale tieiei, a staveri ordine in administratiunea politica si de justitia a tieiei si a o simplificá aceea, — a impaciuí natiunalitatele si religiunile deosebite, — a pregati si fundá stari definitive, care apoi se se desvolte si eformdie organicu, — a pertraptá si deslegá intrebările cele multiple, care conditionedia interesele materiali si prosperitatea comuna, in fine a pune in fápta relatiunea publico-drepturistica

a tierei catra intrég'a monarchia, si a castigá pr'in acest'a pentru desvoltarea materiale a acelei'a spriginulu si ajutoriulu atatu de debuintiosu si reinceugiuveru alu imperiului intregu.

Se le puneti la inima mai incolo, ca catu de tare atingu aceste nu numai prosperitatea intregului, ci si binele si reulu fiacarui singulariu, si mai cu séma a celoru multi d'in clas'a aceea a poporatiunei, care e marginita mai multu si mai alesu la sirguinti'a propria si la lucrulu maniloru safe, — catu de tare diace si e de doritu mai cu séma numai in interesulu loru propriu bine intielesu, cá se fia si ei reprezentati in dieta, si ca chiaru si acei barbati, caror'a le-au datu ei increderea la antei'a alegere, déca li se incredu inca si acumu, si i-aru alege d'in nou, nu numai ca voru debu se recunósca in intreprenderea alegerei nóue dorinti'a si vointi'a din nou manifestata a alegatoriloru loru, de a fi reprezentati in diet'a acést'a, ci dupa cumu credemu a poté presupune de densii, fiindu ei de altminte ómeni de onóre si cu simtieminte patriotice, voru si corespunde chiamarei loru d'in nou cu atát'a mai tare, cu catu chiaru si indreptatirea alegatoriloru insusi nu'si are fundamentulu in drepturile formali, ce au costatu mai nainte, dar' se facura pr'in evenimintele d'in anii 1848/9 si relatiunile faptice dupa aceea urmate de neescutavere, ci in regulamentulu provisoriu de dieta, care 'lu amu emisu Noi in lips'a altei'a temelii legali si aplicabile.

Si ne si place a asteptá dela loialitatea acelor'a d'intre acesti barbati, cari pre lenga tóte, ca alegatórii loru pr'in intreprenderea alegerei nóue isi manifestédia repetitu vointi'a loru seriósá, de a fi reprezentati in diet'a acést'a si pr'in deputatii loru proprii, reesindu é' ei d'in alegerea cea noua a deputatului de dieta, d'in punctulu loru de vedere politicu totusi intr'adeveru n'aru poté luá parte la pertraptarile dietei, cumu-ca voru dechiará indata a depune mandatulu, spre a nu lasá pre alegatórii loru si mai departe fara reprezentantia la pertraptarile propasitóre ale dietei, si a nu causá intreprenderi de alegeri noue repetite, care pentru multi d'in alegatori sunt legate totu-deun'a cu jertfe si osteneli adesu insemnate.

Afara de aceea Ve demandamu iubitiloru credintiosi, se o asigurati in numele Nostru imperatescu, regescu si mare-principescu si cá a Comitelui Secuiloru pre poporatiunea iubitului Nostru pamentu secuiescu, in carea se incérca, cumu audimu, pr'in machinatiuni turburatóre, ce se silescu a face suspiciósé intentiunile Nóstre de parinte alu tierei, a tredi temerea, ca se vré periclitarea natiunalitátei ei, si cá se va periclitá aceea preste totu si mai alesu pr'in participare la diet'a, ce se tiene in liber'a Nóstra cetate r. Sabiiu, ca nece unu cugetu nu e mai departe de inim'a Nóstra parintésca, decatu acél'a, de a apasá natiunalitatea ei, ori a ertá veri un'a periclitare a acelei'a, ca din contra voim'u a o sci pre fiacare natiunalitate de aseminé scutita si indreptatita, si ca egal'a indreptatire a tuturoru natiunalitatiloru, efleptuita si in viéti'a practica, da garantí'a cea mai sigura pentru sustinerea si desvoltarea salutaria a fiacarei'a natiunalitati si limbi.

Despre rezultatulu acestoru alegeri nóue acceptámu relatiunea Vóstra préumilita, si Ve insarcinamu totuodata iubitiloru credintiosi, se aduceti la tempulu seu la cunoscinti'a publica rezultatele acestoru alegeri noue, si unu conspeptu comparativu asupr'a numerulu intregu alu persóneloru indreptatite la alegere in aceste cercuri singulari de alegere, cumu si numerulu acelor'a, cari au luat parte la cele d'antaiu alegeri, si a acelor'a, cari voru fi luat parte la alegerele aceste noue.

Pre lenga care Ve remanemu cu bunavointi'a si grati'a Nóstra cesareo-regésca si mare-principésca nestramutaveru aplecati.

Datu in capital'a si resiedinti'a Nóstra Vien'a in 30. Juliu, anulu un'a miia optisute siésedeci si trei, alu imperatirei Nóstre alu cincispediecelea.

Françiscu Josifu m. p.

F. Conte Nádasdy m. p.

La prea'nalt'a propri'a demandare a Mai. Sale c. r. apostolice: Nicolae Comite de Teleky m. p.

Diet'a Transilvaniei.

Siedintiele dietei inca nu s'au reinceputu, fiinduca despartiamintele si comitetulu de adresa inca nu sunt gata cu operatele loru.

Anume comitetulu pentru adresa a tienutu Dumineca n-ainte si dupa ameadu siedintie si a fipsatu proiectulu de adresa cá respunsu la cuventulu de tron. Acumu, dupa cumu scimu din motiune, se va traduce proiectulu in tóte limbele

si tiparinduse mai antaiu se va imparti intre deputati si numai dupa aceea se va poté intr'uni diet'a in adresa spre desbaterea adresei. Reportatoriulu comitetulu de adresa este Rannicher si conreferentu D. regalistu G. Baritu.

Proieptu de adresa

elaboratu dupa principale statorite in siedintiele comitetulu de 12, destinatu a se desbate in dieta.

Maiestatea Vóstra cesareo-regésca Apostolica!

Dómne Prea-indurate!

De candu Mai. Vóstra préinalta, chiamatu la tronul in puterea sanctiunei pragmatice, a Ti primitu regimulu Imperiului, Transilvani'a se afla mai antaiu acumu in demultu asteptat'a ferici'a stare de a vedé pre reprezentantii acestui Mare Principatu readunati intr'o dieta.

Acesta tíera, ce se aflá de multu in posesiunea unei constitutiuni consolidate din vechime, radacinate afundu pre terenulu istoricu, a simtitu intr'unu siru de ani cu profunda dorere lips'a libertatii constitutionale pre atúnci, candu nesce evenimente seriósé ale timpuriloru, au facutu trebuintiósa domnia potestatii absolute a regimului.

Intr'aceea totusi pre lenga tóta ne'ndestularea cu acelea impregiurari apasátore, nu se poté negá aceea, ce sub aparamentul ordinii restatorite si sustienute cu taria, ajunse la maturitate cá unu castigu nepretiuitu alu unui desvoltamentu propasitoriu cu taria in sfer'a vietii omenesci si a statului.

Egalitatea toturoru cetatieniloru de statu inaintea legii, recunósccrea legala a toturoru besericelor si confesiuniloru religiósé, putinti'a de a se aplicá in functiuni, fara privire la stare si nascere, supunerea toturoru cetatieniloru de statu la egala datorintia de a militá si a contribuí; desfiintierea robotelor, descumperarea sarcineloru apasátorie greu asupra pamentului, delaturarea liniei de vama, ce erá trasa in laintrulu monarchiei, sunt fapte complinite, care nu se mai potu modificá, fapte de o valóre durátore, a caroru putere ne arata, cumuça cursulu unui progresu neincetatu spre intarirea si impoterirea statului preste totu nu se mai poté retiené.

Popórele credintióse ale Austriei venerédia, cá fapt'a cea mai bine cuventata a acestui progresu, maritimós'a determinatiune a Mai. Vóstre, prin care exercitiulu potestatii absolute de domnitoriu l'ati schimbatu cu o constitutiune, ce statorcesce, cá supusii se ia parte la intocmirea legiloru, éra apoi fiinduca acea constitutiune complanandu suvenirile, opiniunile despre dreptu, cumu si pretensiunile de drepturi ale diferiteloru popóra, se incérca a le imbiná cu imperativ'a necesitate de a sustiené unitatea si pusetiunea de statu a monarchiei, dá regatelor si tieriloru garantiele unoru drepturi statorite lamuritu si neindoitu, — ea face totuodata cá se le sté si loru prin potintia conlucrarea in unanimitate de care au atát'a trebuintia.

Diplom'a imperatésca din 20. Oct. 1860 este acea lege fundamentala de statu, constanta si nerevocávera, carea regulandu referintiele din laintru de dreptulu publicu alu Monarchiei, trage liniile demarcatóre, inlaintrulu carora pre lenga pastrarea cu mare grija a autonomiei si independintiei singurateceloru tieri, edificiuulu constitutiunei statului se se incheia cu o reprezentatiune comuna pentru afacerile comune ale imperiului intregu. —

Ear' apoi fiinduca pentru dreptulu de participare la legislatiunea comuna a statului se recere neaparatu orsi-care ordine anumita si o forma a exercitiului aceleia, Mai. Vóstra spre a complini mai departe lucrulu inceputu la 20. Oct. 1860, cu patent'a imperatésca din 26. Februaru 1861 a'ti emisu legea fundamentala de statu pentru reprezentatiunea imperiului, car' cu acést'a a'ti prochiamatu — popóreloru cuprinsulu intregu alu legiloru fundamentale cá constitutiune a imperiului cu acea asigurare serbatorésca, cumuça voiti cá acésta constitutiune nu numai se o tieneti iusive impreuna cu toti urmasii Vostrii la regimu nestramutata, ci se o si aparati si protegeati cu tóta puterea imperatésca incontr'a ori-carei lovituri.

Dupa cuprinsulu si garantí'a acestoru legi fundamentale de statu, dreptulu de legislatiune este a se exercita pre venitoriu numai pre lenga confaptuirea si numai cu invóirea corporiloru reprezentative conchiamate in consunetu cu constitutiunea in diete si in senatulu imperialu.

Acestu actu alu intieptiunei imperatesci, carele se arata cá unu monumentu luminatoru alu marimei subline de reginte, imple si pre reprezentatiunea Marelui Principatu alu Transilvaniei cu cea mai multumitóre bucuria, ear' acést'a

nu numai pentruca noi ne-am recastigat vechiul drept la legislatiune, pentru afacerile din intru ale tierii, ci si din temeiulu adausu din nou, pentruca Transilvani'a de acumu inainte va fi chiamata a luá parte activa si la pertractarea afaceriloru comune ale imperiului in unire patriotica cu numeroasele popóra sorori.

Maioritatie departe precumpanitóre a locuitoriloru tierii ei este fórte scumpa independenti'a acestui Mare Principatu pas-trata preste atati secolu, cá a unui membru separatu si independente alu sorónei Ungariei; prin urmarea in deplinu acord cu declaratiunea respicata de Mai. Vóstra, uniunea Transilvaniei cu regatulu Ungariei decretata in a. 1848 nu o póte privi cá pre un'a ce s'ar' fi infiintiatu cu o deplina taria legala.

La restatorirea constitutiunii de mai nainte a tierii in cuprinsulu ei intregu s'a opusu victorios'a potere a faptei complinite, care prin statorirea principiului egalei indreptatiri pentru tóte natiunile, limbele si besericele, cerintieloru timpului i-a datu unu caracteru, ce nu se mai póte sterge. Ear' egalitatea de dreptu pentru toti respinge ori-ce privilegiu pentru particulari; fia aceia staturi, natiuni séu corporatiuni.

Cu privire la acestea, se justifica imperativ'a trebuintia de a presupune schimbari afundu patrundiatórie in privintia statoririi unei modalitati, dupa care representatiunea tierii se se compuna asiá, incatu se corespundia intr'o mesura conforma la tóte interesele locuitoriloru.

Deci Mai. Vóstra préinalta, induplecatu numai de o datorintia imperativa cá regente, in lips'a unui altu temei legalu si nestramutatu, in nepotintia de o reintórcere la art. XI din a. 1791 fara abnegarea principiului egalei indreptatiri, pentru diet'a conchiamata in libera regésca cetate Sabiiu, V'ati induratu a emite unu regulamentu nou de alegeri si de afaceri, cu respicatu caracteru alu unui normativu, carele se fia numai provisoriu si se aiba valóre numai pentru acésta dieta.

Poporimea tierii ascultandu cu incredere deplina ohiamarea monarchului seu, totuodata inse petrunsa afundu de necesitatea de a se deslegá mai multe intrebari insemnate, ce diau inca nedeslegate si care fara o grea vatamare a intereseloru fiácarui cetatieanu de statu in parte nu suferu mai multa amanare, au luat parte la alageri in tóte cercurele electorale fara exceptiune pre temeiulu regulamentulu de alegece ce s'a fostu datu, ear' deputatii tramisi s'au si infaciosiatu in o cumpanitória maioritate a loru dintr'o data cu barbatii cei chiamati prin préinalt'a incredere a Mai. Vóstre, se si afla parte mare de facia in adunare.

Dupace credintiosii prea plecati membrii ai dietei, cá corpu legislativu alu Marelui Principatu Transilvani'a, s'au adunatu, si au depusu promisiunea prescisa, au ascultat cu simtiementele celei mai neclatite credintie de supusi, insufletitórele cuvinte ale preainaltulu rescriptu din 15. Juniu 1863 Nr. 3117, cu care Mai. Vóstra Sacratissima, V'ati induratu a salutá representatiunea tierii in limbagiulu celu mai deschisu, scutitu de ori-ce întielesu strimbu, si pentru aceea desteptatórtu de increderea cea mai deplina.

Intru adeveru, problemele, cate au trebuintia de o deslegare intetitória, sunt mari si grele.

Dupa-ce inse noi condusi de principiulu dreptatii si portati de spiritulu impaciuirii, ne apucamu de lucru cu vointia seriósa, suntemu si nutriti de aceea sperantia tare, cumuca intrunindune cu sinceritate poterele intarite prin armonia, vomu reesi cá se indeplinu cu fericire inca si celu mai greu lucru.

Consciintia ne spune ce astépta dela noi patri'a, si ce imperiulu.

Cu atatu mai viiu se destépta in noi profund'a parere de reu, cumuca din cateva cercuri electorale deputatii tramisi de catra poporu nu au venitu, si dintre acei barbati emininti, chiamati prin increderea corónei, nu toti au urmatu chiamarii monarchului loru; pentruca de si diet'a tierii nu vede intru acést'a vre o piedeca la intreprinderea lucrarii sale cu care este indatorata, totusi, candu se lucra pentru inaintarea prosperitatii tierii intregi si a tuturor cetatieniloru sei, cumu si pentru cele mai importante interese de viétia ale loru, lips'a mai multoru patrioti cu esperintia din societatea popóraloru sorori o simte cu dorere.

Noi inse speramu earasi, cumuca sub iniurintia lucrátóre in linisce a unei preceperi mai bune, care inaintandu prin tóte clasele poporimei si sparge drumu inainte, alagerile ordinate din nou voru oduce dietei unu ajutoriu bine venitu de poteri conlucratórie inca si din acele cercuri, care pana

acumu fara vin'a loru ba in contra vointiei loru inca nu sunt reprezentate.

Cu ocaziunea deschiderii dietei impoteritulu comisariu r. alu Mai. Vóstre ne a datu noua in copia autentificata acelu documentu, carele se intocmise pentru abdicare de tronu a Mai. Sale Imperátului Ferdinandu si pentru renunciarea Inaltimei Sale c. r. al Serenisimului Domnu Franciscu Carolu in cu acelu adausu, cumuca Mai. Vóstra lasati in volea dietei, cá aceea si prin o deputatiune ce ar fi a se tramite la resiedinti'a imperatésca se védia insusi originalulu acelu documentu.

Diet'a incredintiata pe deplinu despre autenticitatea acelu documentu cu privire la legea fundamentala a sanctiunei pragmatice primita in 30. Martie 1722 cu cea mai ferbinte multiamita catra nemuritoriele merite ale casei austriace pentru eliberarea acestei tieri, ia si acest document propusu ei la cunoscintia cu cea mai deplina odichnire despre adevéru facteloru autentificate in acelasi, cumu si despre a loru legalitate.

Noi amu mai primitu din manile aceluasi comisariu r. deplinu impoteritu pentru dieta inca si diplom'a imperatésca din 20. Oct. 1860 emanata cu solenitate in tóte trei limbile tierii, intru asemenea si legea fundamentala emanata totu in forma de diploma imperatésca cu data din 26. Febr. 1861 sunatória pentru representatiunea imperiului, — ear' apoi indemnati de multiamita si recunoscintia pentru benevolitórele scopuri indreptate spre a statori óresi-care ordine liberala de statu, care se manifesta in constitutiunea imperiala, data tuturoru popóreloru din intrég'a monarchia, suntemu si gata de a corespunde preainaltei provocari venite noté de catra Mai. Vóstra, adeca a incorporá ambele acelea diplome in legile patriei cu aceea modalitate, cá in acésta privintia diet'a se intocmésca in adinsu unu articulu de lege si selu sustérna Mai. Vóstre pentru prea-gratiós'a sanctiunare.

Fiinduca legile Marelui Principatu alu Transilvaniei in art. XI din a. 1791 cuprindu o instructiune anumita, privitória la procedur'a ce trebuie se se oserbe la tóte schimbarile de tronu facia cu tier'a, asiá declaratiunea facuta de catra Mai. Vóstra cu privire la confirmarea diplomei Leopoldine, este unu actu de cea mai inalta insemnatate.

Preainalt'a Vóstra Maiestate faceti cunoscutu tierii in cuvinte categorice, cumuca in privintia diplomei Leopoldine nu poteti oserbá daten'a vechia, din cauza, cumuca mai multe puncte ale aceleiasi nece decumu nu se mai potu aduce la indeplinire, si cumuca dreptatea si consciintia monarchului nu póte suferi, cá se mai intarésca ceva ce in fapta a devenitu a fi peste putintia.

A vorbi adevéru si a tiené ceea ce ai promis, este pentru domnitoru si pentru popóra cea mai inalta porunca; pentru aceea credintia si convictiunea, pre care Mai. Vóstra o manifestati aici, ne imple pre noi si pre tíera cu respectu si riurintia din aintea acelei marimi de consciintia, carei moralicesce nui este cu potintia a intari prin cuvinte aceea, ce in fapta nu póte tiené.

Este prea adevératu, cumuca multe puncte din aceea diploma pre care Mai. S'a fericitulu Imperatu Leopoldu I. o a datu la luarea Principatulu Transilvaniei sub protectiunea domniei austriace in 4. Dec. 1691 in cursulu timpuriloru preschimbate si au pierdutu tóta valórea si pentru aceea de multu nece ca se mai potu tiené.

Diplom'a fusese intregita esentialmente inoa prin sanctiunea pragmatica, care statorése dreptulu de mostenire alu gloriósei case domnitórie austriace, si nedespartiveritatele tieriloru unite snb sceptrulu ei intr'unu statu ce nu se mai póte deaface si care sanctiune in poterea art. III. din 1744 are si pentru Transilvani'a valórea unei legi fundamentale de statu nestramutavere.

Totusi pre lenga tóte schimbarile prin care au trecut unele puncte singuratece ale acestei diplome Leopoldine si prin care dupa legea desvoltamentulu organicu, la carele este supusu ori-care statu, au trebuitu se tréca neaperatu, fundamentalulu caractere alu aceleia cá alu unui contractu de statu incheiatu serbatoresce si fara a se mai poté revocá, alu carui cuprinsu este temeli'a dreptulu constitutionalu transilvanu, a remasu totudeauna in poterea s'a. Deci tierii ei sierbesce spre mare odichnire, candu aude consciintiósa declaratiune a Mai. Vóstre, cumuca daten'a in privintia diplomei Leopoldine numai pentru aceea nu se póte oserbá, pentruca punerea in lucrare a mai multoru puncte din aceea nece decumu numai e cu potintia; cu acést'a inse diplom'a insasi in fiinti'a s'a nu pierde nemica din insemnatatea s'a cá temelia a dreptulu publicu.

Toom'a pentru acésta luandu si noi acésta impregiurare intocm'a in susu atinsulu intielesu, primimu cu celu mai viu simtiementu de bucurie, cumca Maiestatea Vóstra pre inalta recunosceți totuodata pre fația si spre dorit'a odichnirea tierii Ve indurati a dechiará serbatoresce, cumca dupace vá fi infintiata pre cale constitutionale in confeptuire cu diet'a structur'a din laintru publico - drepturistica a Marelui principatu Transilvania si corelatiunea lui catra intrég'a Monarchia in privinti'a detiermuririi definitive a modului tramiterii deputatiloru Transilvaniei la Senatulul imperiale, animei Maiestatei Vóstre de parinte alu tierii i-vá fi spre placere a emite la dorirea si rogarea tierii o diploma solemnna, pre care si urmatorii Maiestatei Vóstre voru avea de a o confirmá totudeun'a inaintea depunerii juramentului omagiale.

Aceast'a asigurare preanalta, care s'a intimpinatu cu dorinti'a tieriei, inaltia increderea nóstra si ne adauge poterile spre a incepe lucrulu, ce ne astépta, carele judecandu dupa propusetiunile publicate se intinde preste unu campu largu alu unoru cestioni de mare insemnate.

Dieta isi va recunósce de o datorintia sacra a ajunge cátu mai curendu la rezultate corespundietorie ale consultatiuniloru sale, din cauza, cá poporimea astépta greu pana se védia intemeienduse constitutione tierii dupa o ordne duratóre, pentrucá prin acea se ne stea in potintia a delaturá atatea rele apasatóre, a pune administratiunea si justitia pe temelii, pentrucá se fia scuturi aparatóre si asecuratóre de drepturi, cum si in alte dreptiuni a deschide calea catra asiediaminte salutarie pentru prosperitatea totulu.

Referintiele catra statulu intregu incá astépta cu totu adinsulu cá se fia statorite dupa dorintia, pentru cá asiá tier'a se simtia in mesura deplina binecventarile ce voru resultá din strins'a inpreunare cu imperiulu si cu reprezentanti'a sa comuna.

Chiamarea destinata Majestatii Vóstre de provedintia, pentrucá se conduceti sórtea marelui principatu alu Transilvaniei preste celu mai greu punctu de prefacere, ne prelumina si nóua intru tóta importantia si marimea sa. Noi simtimu cá si Maiestatea Vóstra, cumcá de si problemele, care ni sau pusu, sunt grele, totusi acelea trebue se se deslege odata.

Supus'a si credintós'a representatiune a tierii ajutata de dreptatea causei, simtienduse insuflata de spiritulu cumpatului, de alu buneii invoiri si alu tolerantie, intimpina nesuinti'a cea sincera a Maiestatei Vóstre de a ingrigi pentru fericirea si prosperitatea toturoru popóraloru cu cea mai deplina incredere a sa.

Asiá noi cu ajutoriulu lui *Dumnedieu vomu si reesi a duce in capetu siguru si fericitu acestu lucru, de care ne apucamu!*

Ceá ce remanemu in credintia neclatita, in devotamentu si supunere catra august'a casa imperatésca in cea mai profunda veneratiune Ai Maiestatii Vóstre c. r. apostolice

supusi credintiosi ascultatori
Representantii Marelui Principatu alu Transilvaniei adunati in dieta."

Desbaterile asupra acestui proieptu de adresa se voru incepe dar in dieta numai camu luna viitórea si potu se tiena 2 si 3 siedintie. Sunt semne, ca aceleasi voru fi fórte interesante. —

Proiectele guvernului privitorie la egalitatea nationalitatiloru si la dreptulu de limba oficiós'a inca ocupa multu mintile nunumai intre membrii dietali, ci si afara de dieta; si nu fara cuventu, pentruca déca nodulu acestu gordicu nu se va poté deslegá spre multumirea a tóte 3 nationalitatile; séu fiinduca unii potu se fia ultraisti in pretensiunile loru, déca nu se va asiediá o drépta mesura de putere oficiala egala pentru tóte trele limbele, ci se va taia cu sabi'a prefavórei pentru una séu alta, indesiertu se facu si astufeliu de esperiminte, ca cordialitatea si fratietatea intemeiata pe multumire totu nu se va renasce. —

Aici in Brasiovu § 17 din proiectulu de lege privitoriu la oficialitatea limbelor a casiuunatu in publicu unu feliu de temere, cá cumu dietei i s'ar ivi unu feliu de tiermurire — si nu cumuva se i se faca vre o limitatiune in privinti'a defigerei oficialitatii limbelor. — Intocma si alte §§. li se paru a invelui o ambiguitate si mare dificultate; cu unu cuventu ne rogamu lui Ddieu, cá se lumineze spiritele deputatiloru, solidandule tari'a de sufletu, cá se póta precisa articlii despre aceste obiecte prea importante asia, cumu potu ele solida si mari increderca si multumirea publica! —

— Alegerile nóue de deputati in loculu celoru departati se voru incepe in 14. Augustu. Secelenii, Abrudenii etc. etc. dór' isi voru corege indiferentismulu. —

De la Vien'a se scrie, ca B. Rosenfeld se astépta acolo, pentru punerea la cale a unei modificari in ordinea propozitiuniloru. —

C. Mikó si B. Kemény primira scurta audientia in 31/7. la Mai., in care i avisá se de memorialulu la cano. aulicu. Dupa „P. N.“ s'a lasatu 1 es. din elu in archiv'a din Belgradu si 1 in museulu dela Clusiu, apoi spre legitimare fiacare deputatu 'si duse cu sine o copia din fetulu acesta a lui Gabr. Kemény; la care voru fi adausu si G. Andrasi si Tisza Kálmán cate ceva in Sabiuu, unde se aflá si ei. — Graf Nic. Bethlen in „Sürgöny“ inse ei tiene de reu pe maghiari, ca au parasitu diet'a, dicundu ca a trecut bab'a cu colacii, cá se mai fia totu in majoritate; mai bine mergea si scapá ce mai poatea scapa pentru ei. —

Campeni, 25. Iuliu 1863.

Onorate Domnule Redactoru!

Ati asteptá póte, cá in momentele de fația se ve scriu ceva mai interesantu decatu urmatórele siruri, cari nu cuprindu in sene altu ceva decatu o situatiune fórte trista, ma chiaru demna de compatimire, si chiaru aceast'a neplacuta giurstarsé m'a indemnatu a luá pé'n'a in mana de a ve descrie starea populatiunei muntene de aici in detaliu, cu scopu de a face atenti pre parintii patriei aflatori deja in Sibiuu, cá in desbaterile dietali se si aduca aminte si de noi cestia din anghiulu acestu de tíera muntosu, si cu atata mai vertosu de meritulu causei nóstre fația cu padurile.

Cá publiculu cetitoriu alu acestui pretiuitu diariu se si póta fics'a o idea mai esacta asupr'a starei si situatiunei celoru 28 mii suflete din tienutulu Campeniului, me aflu indemnatu dupa debila'mi putere a aretá urmatórea statistica:

Cerculu Campeniului isi iea inceputulu seu din satulu Bistr'a, si se intinde pana in confiniulu Ungariei — muntele Biharea si Gain'a. — Cuprinde in sene 11 sate, inlocuite totu cu romani; fiacare satu giuru impregiuru e presuratu cu paduri de bradi si cu fórte puçinu fagu. Fiindu clim'a mai rece decatu aiurea in tíera, agricultur'a de si cu o stradania nespusa se cultivéza, fórte raru remuneréza ostenél'a economului din cauza, ca pamentulu e sterpu si nefructificatoriu.

E lucru preafirescu dara, ca populatiunea de aici numai din manufacturile s'ale din paduri produse, si din crescerea vitelor si castiga necesariale pentru sustienerea s'a, pentru prestarea darei imperatesci si suportarea sarciniloru municipali; inse urcandu erariulu tacs'a de padure la unu pretiu fórte mare, si insusu manipulandu de vreo siése ani incóce tóta negotiatori'a cu materiale de lemnu: precumu facerea grindiloru, córnelor, latiuiloru, scaunduriloru si sindililoru — care pana in an. 1857 pre lunga respunderea unei tace potrivite o esercitá populatiunea de aici — acumu a ajunsu la sapa de lemnu.

Pana in a. 1848 populatiunea de aici, carea nu a fostu cá iobagi fiscalu ci tacsalisti, se folosiá de lemne de claditu, de focu, gratis din padurile asia numite erariali, éra de negotiatoritu pre lunga o tagsa de totu miciorata. Dupa nadsirea revolutiunei din 1848/9 tacsese de padure s'au urcatu, lemne de claditu nimenui s'a datu gratis decatu de focu, tóta negotiatu'r'a cu materiale de lemnu a intrepris'o erariulu, si asia bietulu saténu deveni proletariu. Destulu s'a plansu comunele pentru tienerea s t a t u l u i q u o intre sene si domnulu pamentescu, destulu au rogatu organele politice, cá in sunetulu patentei imperatesci din 1854 se'lu sustiena, totu in daru si éراس in daru, ca plansorile acestea nu si au aflatu neci o dumerire.

Se redicava judéca urbariali, comunele de aici insinuara procese la acelea pentru recastigarea paduriloru si a dreptulu loru usurpatu din seculi; inse pana in momentulu de facia neci unu procesu s'a deslegatu séu decisu. Erariulu padurile cele mai d'aprópe din giurulu comunelor, pentru de a si esercitá negotiatu'r'a intreprisna, le taia fara crutiare; candu meritulu causei nóstre procesuali se va deslegá — óre candu — in folosulu comunelor, padurile din apropiere fiindu taliate, nu potu deveni la neci unu folosu, la neci unu isvoru de castigu alu locuitoriloru. (Incheierea va urma.)

Cursurile la bursa in 6. Augustu 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl 34 cr. v. a
Augsburg	—	—	111 " 30 "
London	—	—	112 " 30 "
Imprumutulu nationalu	—	—	82 " 15 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	76 " 50 "
Actiile bancului	—	—	797 " — "
" creditului	—	—	191 " 70 "